

ÜLESANNE

„VISKA SEE PEAST VÄLJA“ EHK VÕITLUS STEREOTÜÜPIDE VASTU

Vanusegrupp: 4.–12. klass

Selles ülesandes töötatakse stereotüüpidega: mis stereotüübid on; kuidas nad kujunevad; kuidas stereotüübid inimeste mõtlemist mõjutavad.

A) Kas sina oled must lammas?

Keel ei ole ainult inimeste vaheline suhtlusvahend, vaid see määrab ära selle, kuidas me maailma näeme ja tajume. Järgmine ülesanne näitab, kuidas igapäevases keeles ja suhtluses rassistlikke ja ksenofoobseid ideid põlistatakse ning kuidas seda vältida.

Õpilastest moodustatakse viie- kuni kuueliikmelised grupid. Grupid kirjutavad üles argikõnes kasutatavaid lauseid ja fraase, mis on seotud teiste kultuuride, rasside ja ühiskonnagruppidega. Seejärel annavad grupid fraasidele ja lausetele hinnangu – kas ütlused on positiivseid, negatiivseid või neutraalseid seoseid loovad. Kõik väljendid kirjutatakse tahvlile ja arutletakse seoste üle, mida grupid leidsid. Õpetaja võib vajadusel rõhutada, et üks ja sama lause võib tunduda erinevatele inimestele väga erineva tooniga – nii nagu klassiruumis, nii ka mujal.

Arutelu

- Kui paljud väljendid, mis seostuvad rassiga, on negatiivse alatooniga?
- Millistel ütlustel on positiivne alatoon?
- Õpilased pakuvad välja uusi väljendeid, mida võiks kasutada negatiivse alatooniga ütluste asemel.

B) Mari ja Mariami lugu

Selle harjutuse eesmärk on analüüsida, milliseid rolle teistest kultuuridest pärit inimestele külge kleebitakse.

Õpilased seisavad ringis. Neile antakse ülesanne: tuleb mõelda välja lugu kahest tüdrukust: Eesti tüdrukust Marist ja Aserbaidžaani tüdrukust Mariamist. Õpetaja viskab lastele palli ning igaüks, kellele pall visatakse, peab ütleva lause ühe tüdruku kohta. Õpetaja alustab lugu lausega: „Elas kord tüdruk, keda kutsuti Mariks...“ ning viskab palli ühele õpilasele, kes jätkab jutustamist – ütleva oma lause – ja viskab palli järgmisele õpilasele. Kui Mari lugu on lõpetatud, alustatakse Mariami jutukesega. Nii jutustatakse üheskoos lood kahest tüdrukust.

Arutelu

- Kas lood said väga erinevad?
- Milliseid sarnasusi kahest loost leida võib?
- Milliseid stereotüüpe loodi, miks?

C) Kellele ma oma maja üürin?

Rollimängu käigus analüüsitakse, millistel väärtustel õpilaste käitumine põhineb, samuti jälgitakse, kuidas grupis otsuseid langetatakse.

Pooled õpilastest kehastavad korteriühistu liikmeid, kes soovivad välja üürida tühja korterit. Teine pool klassist kehastab kandidaate.

Toomas Aken ja Aksel Toomingas	Homoseksuaalide perekond, kes peab kodu lähedal poodi. Neil on kaks adopteeritud last: kolme- ja viieaastane.
Tudengid Pakistanist, Sri Lankalt ja Saksamaalt	Pakistanist pärit Jamal õpib Eestis meditsiini ja käib oma koduriigis üks kord aastas. Ta plaanib teha karjääri mõnes Euroopa riigis. Amal on pärit Sri Lankalt ja on just lõpetanud meditsiiniõpingud Eestis. Ta räägib Eesti keelt veatult ning plaanib Eestisse edasi jääda. Sakslasest Benjamin õpib Eestis bioloogiat. Ta on avatud meelega ja talle meeldib reisida.
Perekond Sirel	Pereisa töötab pangas ja ema on õpetaja. Neil on kaks last ja kolmas tulemas.

Perekond Gerasimov	Venemaalt pärit perekond. Isa töötab ehitusettevõttes. Ema on 4-aastase lapsega kodune. Kokku on peres kolm last. Vanemad on elanud Eestis 20 aastat, kuid räägivad vaevu Eesti keelt.
Viktor Nemtšenko	Viktor on 31-aastane ja töötab avalike suhete agentuuris. Tema perekond on pärit Ukrainast, kuid ta on elanud Eestis 25 aastat. Viktor on vallaline ja räägib veatult Eesti keelt.
Perekond Radževitšu	Nelja lapsega mustlaspere: Marek – 16-aastane, ei õpi; Lonija – 12-aastane, õpib koolis headele hinneteile; Vanda – 10-aastane, ei taha koolis käia; Džintar – 2-aastane, väga aktiivne. Vanemad on ametlikult töötud, kuid teevad mõlemad juhutoid.

Korterühistu esindajad otsustavad, kellele korter üürida pärast seda, kui kõiki kandidaate on intervjueeritud. Otsus peab olema hästipõhjendatud ja üksmeelne.

Arutelu

- Kuidas otsus vastu võeti?
- Kas kõik nõustusid?
- Milliseid põhjendusi leiti?
- Millised väärtused olid ülekaalus?
- Mida arvas valitud kandidaat?
- Millised arvamused tekkisid nendel kandidaatidel, kes ei saanud korterit?
- Kas keegi tundis end mingil põhjusel diskrimineerituna, miks?

Loe lisaks:

tolerance.kid.lv/manual (õppematerjal ka eestikeelsena)